

Sygn. akt II K 95/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 02 października 2018 r.

Sąd Rejonowy w Legionowie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSR Tomasz Kosiński

Protokolant: Bożena Oblńska

w obecności oskarżyciela : ----

po rozpoznaniu dnia 02 października 2018 r. na rozprawie w L. sprawy :

P. W., syna S. i H. z d. G. , ur. (...) w W.

oskarżonego o to, że :

W okresie od 01 listopada 2016 roku do dnia 23 sierpnia 2017 roku w msc. N. uporczywie uchylał się od wykonania ciężącego na nim na mocy ustawy i orzeczenia sądowego obowiązku opieki nad dziećmi O. W. (1) w ten sposób, że nie łożył na jej utrzymanie alimentów w kwocie 650 zł. miesięcznie do czego został zobowiązany wyrokiem Sądu Rejonowego w Legionowie III RC 144/09 z dnia 01 marca 2011 roku, przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń miesięcznych, narażając tym samym w/wym. pokrzywdzoną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

tj. o czyn z art. 209 § 1a k.k.

1. Oskarżonego P. W. w ramach zarzucanego mu czynu uznaje za winnego tego że w okresie od 01 listopada 2016 roku do dnia 23 sierpnia 2017 roku w miejscowości N. , woj. (...) uchylał się od ciężącego na nim na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich sygn. akt III RC 144/09 z dnia 01 marca 2011 obowiązku alimentacyjnego na utrzymanie córki O. W. (1) , określonego na kwotę 650 zł miesięcznie , przy czym łączna wysokość powstałych w skutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń miesięcznych, przez co naraził w/wym. na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych to jest popełnienie czynu z art. 209 § 1 a k.k. i za to na podstawie art. 209 § 1a k.k. skazuje go na karę grzywny 100 (sto) stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 (dwadzieścia) złotych;

2. Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwalnia oskarżonego P. W. w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Sygn. akt II K 95/18

UZASADNIENIE (w trybie art. 424 § 3 k.p.k.)

Na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Oskarżony P. W. stanął pod zarzutem iż w okresie od 01 listopada 2016 roku do dnia 23 sierpnia 2017 roku w msc. N. uporczywie uchylał się od wykonania ciężącego na nim na mocy ustawy i orzeczenia sądowego obowiązku opieki nad dziećmi O. W. (1) w ten sposób, że nie łożył na jej utrzymanie alimentów w kwocie 650 zł. miesięcznie do czego został zobowiązany wyrokiem Sądu Rejonowego w Legionowie III RC 144/09 z dnia 01 marca 2011 roku, przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń miesięcznych,

narażając tym samym w/wym. pokrzywdzoną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, to jest popełnienia czynu z art. 209 § 1 k.k. .

P. W. ma ukończone 44 lata, jest rozwiedziony , ma na utrzymaniu 2 dzieci , pracuje w firmie transportowej i uzyskuje dochód w wysokości 2000 zł , był karany (k. 145-146), nie był leczony psychiatrycznie ani odwykowo.

Oskarżony P. W. w postępowaniu przygotowawczym nie przyznał się do popełnienia zrzucanego mu czynu (k. 70) . W postępowaniu przygotowawczym oskarżony P. W. wyjaśnił iż jego do dnia 07 kwietnia 2015 roku nie miał żadnych zaległości w związku z płaceniem alimentów na rzecz córki O. W. (1) . W okresie od 07 kwietnia 2015 roku do 03 lutego 2017 roku odbywał karę pozbawienia wolności , jednak był zatrudniony w zakładzie karnym i złożył pisemny wniosek by te pieniądze były przekazywane na poczet alimentów na rzecz jego dwójki dzieci . Po wyjściu z zakładu karnego był zarejestrowany jako bezrobotny i zasiłku w kwocie 997 zł przekazywał 100 zł na rzecz córki O. . Następnie podjął pracę w firmie transportowej i przekazywał córce O. kwotę 200 zł miesięcznie . Oskarżony stwierdził iż w tym okresie alimenty na rzecz córki O. W. (2) wynosiły 650 zł miesięcznie (k. 70-71) .

Sąd dał w wiarę wyjaśnieniom oskarżonego P. W. jednak należy wskazać iż z wyjaśnień tych wynika wprost iż popełnił on czyn z art. 209 § 1 a k.k. gdyż w okresie objętym zarzutem aktu oskarżenia nie płacił pełnej kwoty alimentów zasadzonych na rzecz córki O. W. (1) i w wyniku tego powstały zaległości stanowiące równowartość co najmniej 3 świadczeń miesięcznych . W tym zakresie wyjaśnienia oskarżonego P. W. są jasne , dokładne i korespondują z całością w sprawie materiału dowodowego zwłaszcza : z zeznań świadków : O. W. (1) (k. 20 i k. 150) i M. W. (k. 8-9 , k. 106 i k. 150-151) oraz dokumentów w postaci : kserokopii wyroku III RC 143/09 (k. 2) , zaświadczenia komornika (k. 15) , pisma podejrzanego wraz z załącznikami (k. 35-68) , notatki urzędowej (k. 74) , informacji z PUP w S. (k. 104) , informacji (...) w S. (k. 105) , informacji od komornika dotycząca zaległości (k. 127-128) , odpisów wyroków (k. 129 , k. 130) , sprzeciwu od wyroku nakazowego (k. 132) i zajęcia przez komornika wynagrodzenia za pracę (k. 144) .

Sąd dał pełną wiarę zeznaniom przesłuchanego w niniejszej sprawie świadków O. W. (1) i M. W. jako jasnym , dokładnym i korespondującym z całością zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego .

Z zeznań świadków O. W. (1) (k. 20 i k. 150) - córki oskarżonego – pokrzywdzonej w tej sprawie i M. W. (k. 8-9 , k. 106 i k. 150-151) - matki pokrzywdzonej wynika w iż okresie objętym aktem oskarżenia oskarżony P. W. płacił na rzecz swojej córki O. W. (1) alimenty w niepełnej wysokości przekazując miesięcznie niewielkie kwoty pieniędzy i tym samym naraził pokrzywdzoną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych w związku z faktem iż pokrzywdzona uczyła się w tym okresie w szkole średniej , a później podjęła studia które są płatne .

Sąd dał w pełni wiarę dowodom z dokumentów , albowiem dokumenty powyższe zostały sporządzone przez funkcjonariuszy publicznych , nie zainteresowanych rozstrzygnięciem w sprawie , a zatem nie mających logicznego powodu , by przedstawiać nieprawdziwy stan rzeczy w dokumentach . Brak jest na tych dokumentach jakichkolwiek śladów podrobienia bądź przerobienia .

Sąd dał ponadto wiarę wszystkim ujawnionym na rozprawie dokumentom. Ich autentyczność i wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, ani nie stoi w sprzeczności z żadnym innym dowodem, a tym samym nie budzi wątpliwości.

Sąd zważył, co następuje:

Oskarżony P. W. w ramach zarzucanego mu czynu został uznany za winnego tego że w okresie od 01 listopada 2016 roku do dnia 23 sierpnia 2017 roku w miejscowości N. , woj. (...) uchylał się od ciężącego na nim na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich sygn. akt III RC 144/09 z dnia 01 marca 2011 obowiązku alimentacyjnego na utrzymanie córki O. W. (1) , określonego na kwotę 650 zł miesięcznie , przy czym łączna wysokość powstałych w skutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń miesięcznych, przez co naraził w/wym. na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych to jest popełnienia czynu z art. 209 § 1 a k.k.

Przepis art. 209 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od 31 maja 2017 r.) stanowi , iż karze podlega , kto uchyła się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, jeżeli łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. Natomiast zgodnie z treścią art. 209 § 1a k.k. jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 naraża osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Aktualne brzmienie przepisów art. 209 k.k. nadane zostało ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 952). Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy (nr 1193), wprowadzone zmiany „skutkują nowym brzmieniem przepisu, oderwanym od dotychczasowych znamion w postaci «uporczywości» uchyłania się od obowiązku alimentacyjnego i skutku w postaci «narażenia osoby uprawnionej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych». Znamiona te rodzą wiele kontrowersji zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie, nie sprzyjając stabilności judykatów i nie przyczyniając się do pełnej karnoprawnej ochrony osób pokrzywdzonych”. Przedmiotem ochrony są rodzina i instytucja opieki; chodzi o zabezpieczenie materialnych podstaw egzystencji dla osób najbliższych sprawcy oraz tych, których prawa w tym zakresie wynikają z orzeczenia sądowego lub ustawy (Szewczyk (w:) Zoll II, s. 902; por. też postanowienie SN z dnia 20 kwietnia 2001 r., V KKN 47/01, OSP 2002, z. 3, poz. 43, z głosem Wąska, tamże). Wyrażany bywa też pogląd, że przedmiotem ochrony jest także prawo do alimentacji .

Strona przedmiotowa przestępstwa stypizowanego w art. 209 § 1 k.k. wyraża się w uchyłaniu się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości ciążącego na sprawcy. Celowym zabiegiem ustawodawcy była rezygnacja z penalizacji uchyłania się od wszelkiego rodzaju świadczeń alimentacyjnych jedynie na rzecz świadczeń określonych co do wysokości (tj. świadczeń pieniężnych), bowiem w praktyce tylko z taką formą niewykonywanych świadczeń alimentacyjnych mają do czynienia organy ścigania i sądy w postępowaniu karnym. W przepisach art. 209 k.k. zrezygnowano ze znamienia uporczywości uchyłania się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego, które to implikowało problemy interpretacyjne (choć zwykle wskazywano, że znamię uporczywości łączy w sobie dwa elementy: jeden z nich (subiektywny) charakteryzuje postępowanie sprawcy od strony podmiotowej, a polega na szczególnym nastawieniu psychicznym wyrażającym się w nieustępliwości, chęci postawienia na swoim, drugi zaś element (obiektywny), polega na trwaniu takiego stanu rzeczy przez pewien dłuższy czas (np. na wstrzymywaniu się z zapłatą kolejnych rat alimentacyjnych co najmniej przez 3 miesiące lub płacenie ich nieregularnie albo w kwotach znacznie niższych od należnych) - por. uchwała SN z dnia 9 czerwca 1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, nr 7-8, poz. 86). W aktualnym stanie prawnym dla bytu przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. konieczne jest, aby łączna wysokość zaległości powstałych wskutek uchyłania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego stanowiła równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. A zatem np. w sytuacji, gdy na sprawcy ciąży obowiązek alimentacyjny ustalony w wysokości 1500 zł miesięcznie, a wpłaca on jedynie po 500 zł miesięcznie, wówczas po pięciu miesiącach wysokość zaległości będą wynosiły 5000 zł, tak więc znamiona przedmiotowe zostaną zrealizowane (bowiem równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych wynosi 4500 zł). W przypadku opóźnienia zaległego świadczenia innego niż okresowe musi ono wynosić co najmniej 3 miesiące (a zatem widać tu jednak wyraźne nawiązanie do znamienia uporczywości na gruncie sprzed nowelizacji art. 209).

Jak słusznie zauważył SN w uchwale z dnia 9 czerwca 1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, nr 7-8, poz. 86: „Uchylenie się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi wtedy, gdy zobowiązany mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli” (por. również wyrok SN z dnia 5 stycznia 2001 r., V KKN 504/00, Prok. i Pr.-wkł. 2001, nr 6, poz. 3 oraz wyrok SA we Wrocławiu z dnia 16 marca 2016 r., II Aka 7/16, LEX nr 2025526). Podobny pogląd wyraził SN w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 1996 r., II KRN 204/96, Prok. i Pr.-wkł. 1996, nr 11, poz. 4: „W pojęciu „uchyla się” mieści się negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do wykonania nałożonego na nią obowiązku, który sprawia, że mimo obiektywnej możliwości jego wykonania, sprawca tego obowiązku nie wypełnia, gdyż wypełnić nie chce lub też zlekceważył obowiązek nałożony wyrokiem. Ten negatywny stosunek winien być wykazany stosownymi dowodami”.

Niealimentacja jest przestępstwem indywidualnym, jego sprawcą może być bowiem jedynie osoba zobowiązana do alimentacji na rzecz innej osoby na mocy ustawy lub orzeczenia sądowego.

Przestępstwo niealimentacji (określone w art. 209 § 1 k.k.) może być popełnione jedynie umyślnie, w obu postaciach zamiaru. Wydaje się również, że nie ma przeszkód, aby znamię skutku określone w art. 209 § 1a k.k. (tzn. narażenia na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych) mogło być objęte zarówno zamiarem bezpośrednim, jak i ewentualnym (za Marek Mozgawa (red.), Kodeks karny . Komentarz aktualizowany).

W powyższej sprawie oskarżony P. W. wypełnił wszystkie znamiona przestępstwa z art. 209 § 1a k.k. opisanego w pkt. 1 wyroku . Oskarżony P. W. w okresie od 01 listopada 2016 roku do dnia 23 sierpnia 2017 roku w miejscowości N. , woj. (...) uchylał się od ciężącego na nim na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich sygn. akt III RC 144/09 z dnia 01 marca 2011r. obowiązku alimentacyjnego na utrzymanie córki O. W. (1) , określonego na kwotę 650 zł miesięcznie poprzez niełożenie na jej utrzymanie . Łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości przekraczała równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych. W tym okresie oskarżony P. W. nie płacił w pełnej wysokości zasądzonych od niego na rzecz córki O. W. (1) alimentów w kwocie 650 zł miesięcznie . Działanie oskarżonego P. W. naraził jego córkę O. W. (1) na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Fakt ten wynika wprost z zeznań świadków : O. W. (1) (k. 20 i k. 150) i M. W. (k. 8-9 , k. 106 i k. 150-151) oraz dokumentów w postaci kserokopii wyroku III RC 143/09 (k. 2) , zaświadczenia komornika (k. 15) , pisma podejrzanego wraz z załącznikami (k. 35- 68) , notatki urzędowej (k. 74) , informacji z PUP w S. (k. 104) , informacji (...) w S. (k. 105) , informacji od komornika dotycząca zaległości (k. 127-128) , odpisów wyroków (k. 129, k. 130) , sprzeciwu od wyroku nakazowego (k. 132) i zajęcia przez komornika wynagrodzenia za pracę (k. 144) .

Należy podnieść iż świetle ustalonej linii orzecznictwa uchylanie się od obowiązkułożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi dopiero wtedy, gdy zobowiązany, mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli. Musi to więc być zachowanie umyślne, w którym wyraża się szczególnie nastawienie psychiczne sprawcy (element subiektywny), a z drugiej strony - stan uchylania się trwający przez określony dłuższy czas (element obiektywny). Ten negatywny stosunek sprawcy do ciężącego na nim obowiązku musi być wykazany stosownymi dowodami (por. wyrok SN z dnia 17 kwietnia 1996 r., II KRN 204/96, Orz. Prok. i Pr. 1996, nr 11, poz. 4), przy czym nie są istotne motywy kształtujące takie nastawienie sprawcy. Jeśli zaś chodzi o obiektywny element uchylania się, to w cytowanej uchwale z dnia 9 czerwca 1976 r. dotyczącej przestępstw przeciwko rodzinie (VI KZP 13/75) (tak Andrzej Marek Komentarz do art. 209 kodeksu karnego) . W powyższej sprawie te przesłanki niewątpliwie zostały spełnione . Należy wskazać iż w okresie objętym aktem oskarżenia oskarżony P. W. miał obiektywną możliwość wywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego .

Z tych względów zarówno okoliczności sprawy , jak i wina oskarżonego P. W. nie budzą wątpliwości .

Wymierzając oskarżonemu P. W. karę Sąd wziął pod uwagę zarówno okoliczności obciążające jak i łagodzące.

Niewątpliwą okolicznością obciążającą jest duży stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez oskarżonego czynu przejawiający się w charakterze naruszonego przez oskarżonego dobra jakim jest rodzina i obowiązek opieki. Za okoliczność obciążającą Sąd uznał również fakt iż oskarżony P. W. był karany (k. 145-146) .

W powyższej sprawie Sąd nie stwierdził istnienia okoliczności łagodzących wobec oskarżonego P. W. .

Orzekając o karze Sąd wymierzył oskarżonemu P. W. za czyn z art. 209 § 1a k.k. opisany w pkt. 1 wyroku karę grzywny 100 (sto) stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 (dwadzieścia) złotych . Kara ta spełnia wymogi zarówno prewencji indywidualnej jak i generalnej, a także odpowiada stopniowi zawinienia i społecznej szkodliwości czynu. Winna spełnić wobec oskarżonego funkcję wychowawczą i powstrzymać go w przyszłości od popełnienia podobnych czynów. Sąd wymierzył oskarżonemu P. W. karę grzywny biorąc pod uwagę fakt iż obecnie pracuje on jako kierowca w firmie transportowej . Ponadto należy wskazać iż pokrzywdzona O. W. (1) jest już osoba pełnoletnią i obecnie studiuje .

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i zwolnił oskarżonego P. W. w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych biorąc pod uwagę dochody oskarżonego .

Z uwagi na powyższe Sąd orzekł jak w wyroku.